

УДК 633.1: 631.8

Костира І. В., Остапенко М. А., Самойленко О. А.,

кандидати сільськогосподарських наук

Інститут сільського господарства степової зони НААН України

ПРОДУКТИВНІСТЬ ОЗИМИХ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР ЗАЛЕЖНО ВІД ФОНУ МІНЕРАЛЬНОГО ПІДЖИВЛЕННЯ ТА СИСТЕМИ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Останнім часом в зоні південного Степу України в структурі посівних площ найбільшу частку займають озимі колосові, сояшник, рапс та гірчиця. Популярні в регіоні ярі культури не є традиційними попередниками для озимих зернових, тому перед вченими стає питання, що до вивчення технології вирощування озимих культур після цих попередників.

На Генічеській дослідній станції Інституту сільського господарства Степової зони НААН України впродовж 2009-2011 рр. проводились дослідження з вивчення продуктивності та якості зерна пшениці озимої, ячменю озимого залежно від попередників, рівня мінерального підживлення та системи захисту рослин від шкідників (Лідер 0,250 мг/га).

Дослід закладали методом розщеплених ділянок у триразовій повторності. Розміщення ділянок в досліді послідовне, систематичне, площа елементарної ділянки 56 м². Сівбу озимих зернових проводили у III декада вересня, нормою висіву 5 млн. схожих насінин на гектар, після попередників – ячмінь ярий, гірчиця яра. У досліді висівали сорт пшениці озимої Зіра, та ячменю озимого – Достойний.

Ґрунти на дослідному полі важкосуглинкові, темно-каштанові, в різній мірі солонцюваті. Вміст гумусу в орному шарі становить 2,2-2,4%; загального азоту 0,11-0,13%; P₂O₅ – 0,10-0,12%; рН-7,6; сума увібраних основ 27-30 мг/екв на 100 г ґрунту.

Середня багаторічна температура повітря в Присивашші становить 10,3⁰С, сума опадів – 398 мм. Погодні умови в роки проведення досліджень були різними, і в той же час типовими для даної зони.

За отриманими даними було встановлено, що серед попередників, які вивчали у досліді, найбільший рівень врожаю зерна було отримано після гірчиці ярої – 3,90-4,44 т/га у пшениці озимої, та у ячменю озимого 2,93-3,63 т/га. Після стерньового попередника врожайність зерна була дещо меншою, і складала 3,53-4,01 та 2,96-3,59 т/га, відповідно до культури.

На врожайність озимини впливав і рівень мінерального живлення. Так найбільшу надбавку до фону було отримано на варіанті Фон + N_{30} ТМГ + N_{30} локально і становила у пшениці озимої після ячменю ярого 0,35-0,38 т/га, та після гірчиці ярої 0,36-0,45 т/га, у ячменю озимого відповідно 0,34-0,40 та 0,35-0,48 т/га. Подальше збільшення дози азоту до N_{60} при локальному підживленні сприяло зменшенню рівня врожаю зерна.

Зі збільшенням доз внесення мінеральних добрив на посівах озимини відповідно до варіанту збільшувалась густина стояння рослин у ячменю озимого від 161 до 198 шт./м² за сівби після ячменю ярого, та від 168 до 206 шт./м² після гірчиці ярої, у пшениці озимої від 350 до 365 та від 358 до 372 відповідно. Прямопропорційно до збільшення густоти стояння рослин на одиниці площі зменшувався коефіцієнт продуктивного кушіння у рослин озимини а також їх маса 1000 зерен.

Під дією мінеральних добрив, залежно від варіанту підживлення, змінювались у бік покращення і якісні показники зерна озимих колосових культур.

Застосування інсектициду Лідер на посівах пшениці озимої та ячменю озимого суттєвого впливу на рівень врожаю зерна, структурні і якісні показники не мало.

Таким чином, найбільш впливовим фактором на продуктивність озимих зернових культур, виділилась система мінерального удобрення, проте підвищені дози добрив не сприяють збільшенню врожаю зерна.

